

۱- کدام بیت نادرستی املائی یا رسم الخطی دارد؟

- (۱) یکی زاری ای خواست کاندر جهان / نبیند کسی از کهان و مهان
- (۲) چه خوابی که چندین زمان بر گذشت / نجنبیند و بیدار هرگز نگشت
- (۳) همه شهر پر زاری و ناله گشت / به چشم اندرون آب چون ژاله گشت
- (۴) که تا زنده‌ای بر تو نفرین بود / پس از زندگی دوزخ آیین بود

۲- کدام مصراع با مصراع «کار نیکو کردن از پر کردن است» ارتباط معنایی دارد؟

- (۱) بلرزد کاردان زان کار پر بیم
- (۲) زندگی پر خطر و کار تو سرمستی
- (۳) کار پر کرده کی بود دشوار؟
- (۴) اسیر چون و چرایی ز کار پر علت

۳- در مصراع «زهر هجری چشیده‌ام که مپرس»، ترکیب «زهر هجر» تشبیه دارد که در آن کلمه‌ی

دوم به کلمه‌ی اول تشبیه شده است. در کدام بیت چنین ترکیبی دیده می‌شود؟

- (۱) سر و عقل گر خدمت جان کنند / بسی کار دشوار کآسان کنند
- (۲) چو اوضاع گیتی خیال است و خواب / چرا خاطرت را پریشان کنند
- (۳) به تن پرور و کاهل ار بگروی / تو را نیز چون خود تن آسان کنند
- (۴) به معمار عقل و خرد تیشه ده / که تا خانه‌ی جهل ویران کنند

۴- در کدام بیت واژه‌ای به معنای متضاد خود به کار رفته است؟

- (۱) می‌فکن بر صف رندان نظری بهتر از این / بر در می‌کده می کن گذری بهتر از این
- (۲) آن که فکرش گره از کار جهان بگشاید / گو در این کار بفرما نظری بهتر از این
- (۳) ناصحم گفت که جز غم چه هنر دارد عشق؟ / برو ای خواجه‌ی عاقل هنری بهتر از این
- (۴) دل بدان رود گرامی چه کنم گر ندهم / مادر دهر ندارد پسری بهتر از این

* ایات زیر را از سعدی بخوانید و به شش پرستی که در پی می آید پاسخ دهید.

خبر یافت گردن کشی در عراق / که می گفت مسکینی از زیر طاق
تو هم بر دری هستی امیدوار / پس امید بر در نشینان بر آر
نخواهی که باشد دلت دردمند / دل دردمندان بر آور ز بند
پریشانی خاطر دادخواه / براندازد از مملکت پادشاه

۵- واژه‌هایی را که در ایات بالا با هم هم‌قافیه هستند با علامتی یکسان نشان می‌دهیم. با این وصف،

نحوی قرارگیری قافیه‌ها در ایات بالا به کدام شکل خواهد بود؟

#__	__	#__	#__
#__	__	(۲)	#__
#__	__	#__	__
#__	#__	#__	#__
#__	#__	(۴)	*__
#__	#__	^__	^__

۶- کدام دو واژه در بیت نخست نهاد هستند؟

(۱) خبر، گردن کش (۲) مسکین، طاق (۳) خبر، طاق (۴) گردن کش، مسکین

۷- بیت دوم را شاعر، از زبان چه کسی خطاب به چه کسی گفته است؟

(۱) گردن‌کش به مسکین (۲) مسکین به گردن‌کش
(۳) گردن‌کش به خدا (۴) مسکین به خدا

۸- چند بیت از ایات بالا، جمله‌ی امری دارند؟

(۱) یکی (۲) دو تا (۳) سه تا (۴) چهار تا

۹- برای کدام واژه در ایات بالا هم‌خانواده پیدا می‌شود؟

(۱) مالک (۲) کلام (۳) مرحمت (۴) محروم

۱۰- کدام بیت با بیت چهارم ارتباط معنایی دارد؟

(۱) نخفته است مظلوم از آهش بترس / ز دود دل صبحگاهش بترس
(۲) نه ابلیس بد کرد و نیکی ندید؟ / بر پاک ناید ز تخم پلید
(۳) مزن بانگ بر شیرمردان درشت / چو با کودکان بر نیایی به مش
(۴) نمی‌ترسی ای گرگ ناقص خرد / که روزی پلنگیت بر هم درد؟

پاسخ سؤال‌های فارسی (تیزهوشان)

- ۴۶- گزینه‌ی «۱» - (نام آوران - صفحه‌ی ۷۷ کتاب فارسی)
«نگاه به گذشته - سپیده فلّاحی»
املاى «خاست» در معنای «بلند شد» به همین شکل درست است. در بیت گزینه‌ی «۱» شاعر می‌گوید «زاری از جهان برخاست».
- ۴۷- گزینه‌ی «۳» - (نام آوران - صفحه‌ی ۵۶ کتاب نگارش فارسی)
«سپیده فلّاحی»
مصراع گزینه‌ی «۳» نیز مثل مصراع صورت سؤال می‌گوید نتیجه‌ی نیکوی کار، در اثر کار و تمرین زیاد است. دقت کنید در مصراع صورت سؤال «پُر» معنای «زیاد» دارد. در سال‌های آینده با پرسش انکاری هم آشنا خواهید شد، پرسشی که هدف آن طرح سؤال نیست، بلکه تأکید بر چیزی است.
- ۴۸- گزینه‌ی «۴» - (نام آوران - صفحه‌ی ۷۰ کتاب فارسی)
«سپیده فلّاحی»
ترکیب‌های «معمار عقل و خرد» و «خانه‌ی جهل» اضافه‌های تشبیهی هستند.
- ۴۹- گزینه‌ی «۳» - (نام آوران - صفحه‌ی ۷۷ کتاب فارسی)
«حمید اصفهانی»
واژه‌ی عاقل در بیت گزینه‌ی «۳» به معنای «نادان» به کار رفته است.
- ۵۰- گزینه‌ی «۳» - (ترکیبی)
«زهرا قمی»
ایات در قالب مثنوی است، همان‌طور که در گزینه‌ی «۳» نشان داده شده است.
- ۵۱- گزینه‌ی «۴» - (ترکیبی)
«زهرا قمی»
در بیت نخست دو جمله هست، «گردن‌کشی در عراق خبر یافت» و «مسکینی از زیر طاق می‌گفت»، که «گردن‌کش» و «مسکین» در این جملات نهاد هستند.
- ۵۲- گزینه‌ی «۲» - (ترکیبی)
«سپهر حسن‌خان‌پور»
در بیت نخست می‌خوانیم گردن‌کش از صحبت‌های مسکین خطاب به خودش باخبر شده است که می‌گوید: «تو هم بر درگاه امیدوار هستی، پس امید آنان را که بر درگاهت امیدوارند، برآور».
- ۵۳- گزینه‌ی «۲» - (ترکیبی)
«سپهر حسن‌خان‌پور»
افعال «بر آور» و «بر آور» جمله‌های امری ساخته‌اند.
- ۵۴- گزینه‌ی «۱» - (ترکیبی)
«حمید اصفهانی»
واژه‌های «مملکت» و «مالک» هم‌خانواده‌اند.
- ۵۵- گزینه‌ی «۱» - (ترکیبی)
«حمید اصفهانی»
در بیت گزینه‌ی «۱» نیز مثل بیت چهارم از ایات صورت سؤال، به قدرت آه مظلوم اشاره شده است که ممکن است بلایی بر سر ظالم بیاورد.